

Nr 263.

Godkänd av första kammaren den 15 juni 1916.

Godkänd av andra kammaren den 15 juni 1916.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny förordning angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter, dels ock i ämnet väckta motioner.

(Bevillningsutskottets betänkande nr 30.)

Till Konungen.

Genom en den 17 april 1916 dagtecknad proposition, nr 221, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga det i berörda protokoll intagna förslag till ny förordning angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter.

Det förslag till ny förordning angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter, som Eders Kungl. Maj:t med förevarande proposition framlagt, är med några oväsentliga jämkningar avfattat i överensstämmelse med ett av generalpoststyrelsen med biträde av särskilt tillkallade sakkunniga utarbetat förslag. Vad Eders Kungl. Maj:t sålunda föreslagit har riksdagen kunnat i huvudsak lämna utan erinran. Vid följande punkter har riksdagen emellertid funnit anledning till särskilt uttalande eller ändring.

I 3 § 1 mom. angivas under a), b), c) och d) tryckalster, vilka icke må införas i tidningsregistret. Under c) upptages »tryckalster,

vars väsentligaste innehåll utgöres av personalförteckning eller av program eller redogörelse för sammankomst, tävling, lotteri eller annat liknande». I avseende härå har i en inom riksdagen väckt motion hemställt, att tryckalster, vars väsentligaste innehåll utgöres av program eller redogörelse för sammankomst, icke måtte undantagas från införande i tidningsregistret. Av den till stöd för nämnda motion anförda motiveringen framgår, att motionären utgått ifrån, att årstryck och liknande tryckalster, utgivna av nykterhetsföreningar eller religiösa samfund eller av hushållningssällskap, sjukkassor, fornminnesföreningar eller andra sammanslutningar, skulle drabbas av den anförda bestämmelsen. I likhet med vad i motionen gjorts gällande har riksdagen ansett, att publikationer av nämnda slag, vilka torde kunna sägas innehålla till huvudsaklig del redogörelser för vederbörande föreningars verksamhet under den tid, redogörelsen avser, jämte understundom en eller annan uppsats i ämnen, som tillhöra föreningens verksamhetsområde, icke äro av sådan natur, att deras införande i tidningsregistret bör förbjudas. Riksdagen har emellertid erfarit, att den ifrågavarande bestämmelsen icke från generalpoststyrelsens sida är avsedd att träffa sådana publikationer, som avses i den omförmälda motionen. Bestämmelsen lär i stället hava intagits i förslaget med tanke på sådana tryckalster, som uteslutande eller huvudsakligen bestå av program för sammankomster, utställningar eller dylikt, eller av redogörelser för hållna sammankomster utan samband med sådana berättelser om viss föreningsverksamhet, varom ovan nämnts. Efter vad sålunda upplysts har riksdagen ansett sig kunna förutsätta, att syftet med ifrågavarande motion kommer att i tillämpningen av författningen bliva tillgodosett utan att den föreslagna ändringen vidtages, och då det synts riksdagen befogat, att sådana tryckalster, som enligt vad nyss nämnts bestämmelsen avser att drabba, icke få införas i tidningsregistret, har riksdagen icke bifallit motionen.

I 5 § 1 mom. föreslår Eders Kungl. Maj:t införande av bestämmelse därom, att postabonnemang må medgivas endast å tidning, som utkommer minst en gång i månaden. Syftet med det sålunda föreslagna villkoret, till vilket den nu gällande författningen icke innehåller någon motsvarighet, har av chefen för civildepartementet uppgivits vara att befria postverket från ett avsevärt arbete, vilket departementschefen antagit vara av ringa värde för såväl allmänheten som tidningsutgivarna. Gent emot sistnämnda antagande har i en annan inom riksdagen väckt motion motionären sökt ådagalägga, att postprenumerationen erbjuder fördelar såväl åt prenumeranten med hänsyn till bekvämlighet som åt utgivaren med hänsyn till kostnaderna för distributionen. I motionen har tillika med exempel ur

tidningstaxan visats, att ett icke ringa antal tidskrifter av kulturellt värde skulle träffas av den föreslagna bestämmelsen. Vad i motionen sålunda och i övrigt anförts har föranlett, att riksdagen icke kunnat godkänna av ifrågavarande, av Eders Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelse. Det har nämligen syns riksdagen kunna befaras, att därigenom den önskvärda spridningen av åtskilliga kulturellt värdefulla tidskrifter kunde komma att i någon mån försvåras. Den i motionen föreslagna begränsningen, enligt vilken för postabonnemang skulle erfordras att tidning utkommer minst fyra gånger om året, har syns riksdagen väl avvägd. Riksdagen har därför bifallit nu ifrågavarande motion.

12 § i gällande förordning innehåller bestämmelser om postbefordran av tidningsbilagor. I fråga om avgiftspliktiga bilagor stadgas i 4 mom. av nämnda paragraf, att avgiften skall beräknas till ett halvt öre för var vikt av 25 gram eller del av 25 gram. Några villkor för att tryckalster skall få befordras såsom bilaga till tidning finnas icke fastställda. Enligt statsrådsprotokollet i detta ärende har generalpoststyrelsen funnit, att berörda bestämmelser i stor utsträckning missbrukats särskilt beträffande kataloger och priskuranter. Sådana tryckalster — vilka icke få intagas i tidningsregistret — hava nämligen sänts såsom bilagor antingen till ett för detta ändamål särskilt tryckt och såsom vanliga tidningskorsband expedierat antal exemplar av viss tidning eller till en tidning, som tillkommit uteslutande för att, så att säga, tjäna såsom omslag till den katalog eller priskurant, som skolat distribueras. Sistnämnda tillvägagående har man avsett att såvitt möjligt förebygga genom de skärpta förbud mot vissa publikationers registrering, som Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag innehåller. De föreskrifter i övrigt, som ansetts skola lägga hinder i vägen för upprepandet av hittills iakttagna missbruk beträffande försändning av tidningsbilaga, hava föreslagits till intagande i 12 § av förslaget. I likhet med generalpoststyrelsen har departementschefen ansett, att medgivandet att mot en särskild, lågt satt avgift få viss publikation postbefordrad såsom tidningsbilaga bör förutsätta, dels att bilagan tillställes tidningens alla abonnenter och dels att bilagan endast utgöres av ett mindre tryckalster. Bestämmelser härom hava i förslaget intagits i sistnämnda paragrafs 5 mom., vilket motsvarar 12 § 4 mom. i gällande förordning. I fråga om befordringsavgiften innehålla de föreslagna stadgandena, att lättare bilagor, d. v. s. sådana vilkas vikt icke överstiger 25 gram, skola bibehållas vid den för dem nu gällande avgiften av ett halvt öre, under det att för tyngre bilagor skall beräknas samma porto, som om tryckalstret ensamt för sig befordrades såsom korsband.

Beträffande de sålunda föreslagna ändrade bestämmelserna om befordringsavgift för tidningsbilagor har riksdagen beaktat följande till statsrådsprotokollet i ämnet lämnade meddelanden.

Ehuru den ovan omförmälda, i stor omfattning förekommande distribueringen av kataloger och priskuranter såsom tidningsbilagor ofta skett på ett sätt, som måste anses hava inneburit ett kringgående av vad med förordningens bestämmelser varit avsett, hade dock hos generalpoststyrelsen av representanter för vissa affärskretsar ifrågasatts, huruvida icke, då genom bifall till de ifrågasatta ändringarna affärsvärlden skulle berövas en möjlighet, som den hittills faktiskt haft, att på billigt sätt utsända även tyngre kataloger och priskuranter, ett lägre porto än det vanliga trycksaksportot borde fastställas för befordran av kataloger och dylikt, särskilt för det fall att sådana tryckalster på en gång utsändes i större mängd (s. k. katalogkorsband). Då emellertid hittillsvarande rätt att såsom bilaga till tidning distribuera affärstryck skulle, enligt förslaget, bibehållas för tryckalster intill 25 grams vikt, komme, anförde departementschefen, genom bifall till detta förslag endast avsändare av publikationer, som i vikt överstege 25 gram, i sämre ställning än för närvarande beträffande möjligheten av dessa publikationers distribuering såsom tidningsbilagor. Generalpoststyrelsen hade antagit, att avsändare av dylika publikationer vore jämförelsevis fåtaliga. I alla händelser bleve det, enligt generalpoststyrelsens åsikt, förenat med stor svårighet att närmare angiva, vilka publikationer som borde komma i åtnjutande av det ifrågasatta lägre portot. Särskilt komme väl å flera håll att göras gällande, att bokhandelsalster borde åtnjuta lika förmånliga befordringsvillkor som affärspublikationer. Någon nedsättning i porto på den grund, att samma person samtidigt avsänder en större mängd affärstryck, förekomme, såvitt generalpoststyrelsen inhämtat, icke i något annat land. Med anledning av nyss omförmälda, hos generalpoststyrelsen gjorda framställning hade emellertid styrelsen påbörjat en noggrann undersökning. Med hänsyn till ärendets vansklighet antoges denna undersökning bliva av ganska vidlyftig beskaffenhet, men så mycket hade generalpoststyrelsen ansett redan nu kunna sägas, att ett bifall, vare sig i större eller mindre mån, till framställningen i fråga skulle medföra en avsevärd minskning i postverkets inkomster, och generalpoststyrelsen hade förklarat sig under nuvarande förhållanden näppeligen kunna tillstyrka en dylik minskning.

Det hade givetvis varit önskvärt, att den, enligt vad departementschefen sålunda meddelat, igångsatta undersökningen rörande särskilda befordringsavgifter för kataloger, priskuranter och annat affärstryck

kunnat fullbordas, innan det nu föreliggande förslaget framlagts. Emellertid synas olägenheterna med de nu gällande bestämmelserna vara så påtagliga, att riksdagen icke ansett sig böra ifrågasätta deras bibehållande ens tills vidare. Utan att på något sätt vilja föregripa det resultat, vartill undersökningen kan komma att leda, vill emellertid riksdagen dels uttala sin förväntan, att utredningen av berörda ämne kommer att fullföljas med den skyndsamhet förhållandena medgiva, dels ock framhålla såsom önskvärt, att utredningen kommer att omfatta hela spørsmålet om ett rätt avvägande av avgifterna för de olika slagen av korsbandsförsändelser.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen tillkännagiva, att riksdagen antagit Eders Kungl. Maj:ts ovan omförmälda förslag till förordning angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter, dock att 5 § skall erhålla följande ändrade lydelse*):

5 §.

1 mom. Abonnemang å tidning, som införts i tidningsregistret, sker antingen genom postverkets förmedling (postabonnemang) eller direkt hos utgivaren. I såväl ena som andra fallet har utgivaren att anmäla tidningen till införande i tidningstaxa, som för varje år utfärdas av generalpoststyrelsen.

Postabonnemang medgives emellertid endast å tidning, som utkommer minst *fyra gånger om året*.

2 mom. Beträffande tidning, som utkommer oftare än en gång i veckan, gäller, att vid postanstalt å utgivningsorten abonnemang icke må äga rum för person, som bor eller vistas å nämnda ort och vilkens post utdelas genom lokalbrevbäring.

*) Den del av lagtexten, i vilken riksdagen gjort ändring, är utmärkt med *kursiverad stil*. Med *spärrad kursiv* betecknas de delar, som redan i Kungl. Maj:ts förslag varit kursiverade.

Stockholm den 15 juni 1916.

Med undersätlig vördnad.